

Државно такмичење из историје

26 – 28. априла 2023.

осми (VIII) разред

ЛОЗИНКА

(петоцифрени број и реч)

број бодова

	70
--	----

Упутства такмичарима **који испит решавају на столу:**

- 1. Испит се састоји од 25 питања и решаваш га 90 минута.**
- Пре решавања испита треба да пажљиво и правописно тачно испуниш листић са лозинком.
- Након што испуниш листић са лозинком, стави га у омотницу.
- Лозинку с листића препиши на прву страницу испита.
- Пажљиво прочитај испитне задатке и упутства у задатку.
- Решења уписуј на предвиђена места у испиту. Испит пиши плавом или црном хемијском оловком.
- Испит пиши искључиво писаним словима, не штампаним. Пиши читко. Нечитки одговори ће се бодовати с 0 бодова.
- Лична имена и презимена те географска имена пиши изворно према уџбеницима одобреним од МЗО-а у школској години 2021/2022.
- 9. Током решавања испита користи папир за концепт јер једном написан одговор у испиту више није дозвољено преправљати. Одговори у концепту се не вреднују.**
- Након завршетка писања испит предај члану Државне комисије.
Након објаве привремене лествице поретка имаш право увида у испит и право на писану жалбу.

Желимо ти успех на такмичењу!

Државна комисија:

1. _____

(председник Државне комисије)

2. _____

(члан Државне комисије)

3. _____

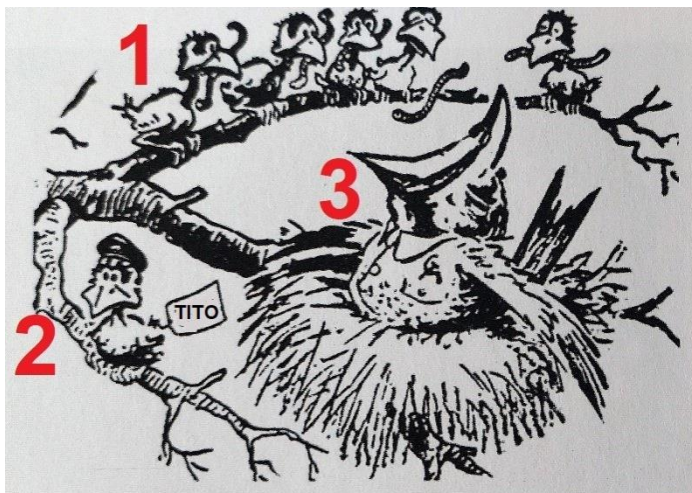
(члан Државне комисије)

1. Koja je bila neposredna posljedica izbora iz novembra 1945. godine?

1	
---	--

- A. završetak politike једностраначја
- B. прекид односа са Совјетским савезом
- C. забрана повратка краљу Петру II у земљу
- D. проглашење Социјалистичке Федеративне Републике Југославије

2. Пажљиво погледај сликовни прилог.

2.1. Који догађај из послератне историје Југославије је симболички приказан на сликовном прилогу?

1	
---	--

2.2. Кога симболизују птице означене бројем 1 на сликовном прилогу?

1	
---	--

- A. државе западне Европе
- B. државе социјалистичког блока
- C. присташе Стаљина у Југославији
- D. југословенске федеративне републике

3. У следећем задатку су понуђене тврдње које се односе на процесе у Југославији након Другог светског рата. Од понуђених седам тврдњи пет је исправних. На празну црту упиши редни број тврдњи које сматраш тачним. Редослед навођења бројева није битан.

(1) Као један од начина сукоба с неистомишљеницима, Алојзије Степинац је најпре завршио у кућном притвору након ког је пребачен у лепоглавски затвор. (2) Као последица тешких животних услова након рата у Југославији уведено је ограничење набаве потроштина системом потрошачких картица. (3) Увођење самоуправљања заменила је чиста државна планска привреда по узору на СССР. (4) 60-их година је дошло до привредне реформе чија је последица била сукоб централиста и пристаха децентрализације. (5) Привредна криза након Титове смрти је снажно ударила на становништво, па је држава крајем 80-их увела вожњу по начелу пар-непар. (6) Југославија је постала високо задужена држава чија је инфлација крајем 80-их износила више од 2500%. (7) Председник владе Анте Марковић је зато спровео реформе којима је заустављена инфлација и преполовљен дуг државе.

_____ , _____ , _____ , _____ , _____ .

5	
---	--

4. Пажљиво прочитај текст.

П: Кад су вам дошли у кућу, шта су вам рекли, зашто вас терају?

О: Поподне је то било и да смо били у Дому, пресавали, код куће у Чеминцу, у Дому. И онда смо ишли, друго јутро, у Грабовац. (...) Па то је било тако. Они су дошли. Два стражара: „Пет минута имате времена, поспремајте се. Морате ићи, морате напустити кућу.“ Зато што је изгубљен рат, Немци, морају сви у логор.

П: Да ли сте успели повратити оно што вам је било одузето? Имање? Кућу? Земљу?

О: Не, то су добили (они) који су дошли. Свака фамилија је добила кућу. Ми нисмо ништа добили. Морали смо све испочетка. Мој тата је радио код шумара, тако да сам и ја тамо дошла '46.

4.1. Који назив се користио за народ чије је исељавање описано у тексту?

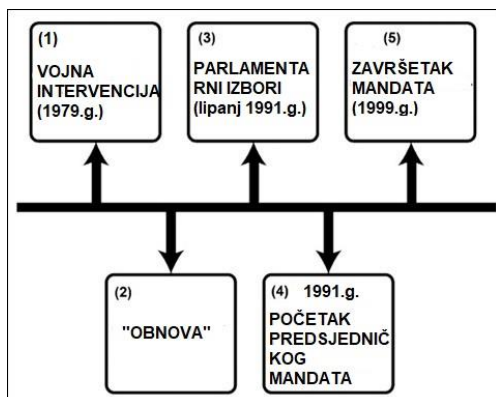
1	
---	--

4.2. Како се назива југословенска политика описана речима:

то су добили (они) који су дошли. Свака фамилија је добила кућу.?

1	
---	--

5. Пажљиво погледај ленту времена из раздобља распада комунистичких режима.

- (1) ВОЈНА ИНТЕРВЕНЦИЈА (1979. г.)
(2) „ОБНОВА“
(3) ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ (јун 1991. г.)
(4) 1991. г. ПОЧЕТАК ПРЕДСЕДНИЧКОГ
МАНДАТА
(5) ЗАВРШЕТАК МАНДАТА (1999. г.)

5.1. Наведи име и презиме политичара чији је мандат обележен на ленти времена бројевима 4 и 5.

1	
---	--

5.2. Која од наведених тврдњи се повезује с догађајима с ленте времена?

1	
---	--

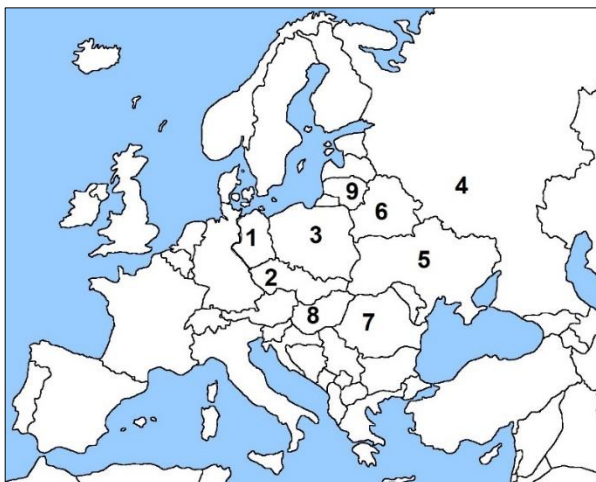
- A. Сви догађаји се односе на раздобље политике *перестројке*.
B. Несрећа у Чернобиљу је била директна последица догађаја под бројем 1.
C. У време покретања политике под бројем 2 на челу САД је био Роналд Реган.
D. У време догађаја под бројем 3 дошло је до првих демократских избора у Пољској.

6. У следећем задатку је понуђено шест тврдњи из светске историје.
Три од шест тврдњи нису тачне. Заокружи слово испред три тврдње које
сматраш нетачним.

3	
---	--

- A. Синатрина доктрина се односила на политику СССР-а према САД.
B. Реформа *Гласност* се односила на већу слободу говора у совјетском друштву.
C. Михаил Горбачов је 1990. године добио Нобелову награду за мир.
D. Баршунастом револуцијом је срушен комунистички режим у Чехословачкој.
E. Комунистички режим у Румунији је мирно предао власт у земљи.
F. Лех Валенса је постао пољски председник пре него што је Солидарност победила на првим изборима.

7. Пажљиво погледај карту Европе и одговори на постављена питања.

7.1. Којим бројевима су означене државе које су првобитно потписале споразум о стварању Заједнице Независних Држава?

_____ , _____ , _____ .

3	
---	--

7.2. У ком низу су тачно хронолошки поређане државе у којима су одржани први вишестраначки парламентарни избори?

- A. 1 → 2 → 5 → 8 B. 2 → 5 → 1 → 8
C. 1 → 8 → 2 → 5 D. 8 → 5 → 2 → 1

1	
---	--

7.3. Којим бројевима су означене државе у којима су демократски процеси угушени војном интервенцијом земаља совјетског блока?

_____ и _____

2	
---	--

8. У ком низу су тачно хронолошки поређани догађаји из историје распада комунистичких режима у Европи?

1	
---	--

- A. покушај државног удара у СССР-у → рушење Берлинског зида → Споразум о стварању ЗНД-а → Вацлав Хавел постаје чешки председник
B. рушење Берлинског зида → покушај државног удара у СССР-у → Споразум о стварању ЗНД-а → Вацлав Хавел постаје чешки председник
C. рушење Берлинског зида → Вацлав Хавел постаје чешки председник → Споразум о стварању ЗНД-а → покушај државног удара у СССР-у
D. Вацлав Хавел постаје чешки председник → рушење Берлинског зида → Споразум о стварању ЗНД-а → покушај државног удара у СССР-у

9. Пажљиво прочитај историјске изворе из раздобља након Другог светског рата и повежи их са припадајућим документом означеним словима. Два назива документа се не могу повезати.

1. Полазећи од историјске улоге Јосипа Броза Тита у народноослободилачком рату и социјалистичкој револуцији, стварању и развијању Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, (...) Скупштина СФРЈ може, на предлог скупштина република и скупштина аутономних покрајина, изабрати Јосипа Броза Тита за Председника Републике без ограничења трајања мандата.

2. Република Хрватска остаје у саставу СФРЈ до новог споразума југословенских република или док Сабор Републике Хрватске не одлучи другачије. Ако се актом или поступком тела федерације или тела друге републике или покрајине чланице федерације наруши територијална целовитост Републике Хрватске, републички органи ће на основу права на самоодређење и овим Уставом утврђеног суверенитета Републике Хрватске донети потребне одлуке ради заштите суверенитета и интереса Републике Хрватске.

3. Социјалистичку Федеративну Републику Југославију чине социјалистичке (а не више народне републике) републике Босна и Херцеговина, Македонија, Словенија, Србија, Хрватска и Црна Гора. Територија Социјалистичке Федеративне Републике Југославије је јединствена и чине је територије социјалистичких република.

4. Федеративну Народну Републику Југославију чине: Народна Република Србија, Народна Република Хрватска, Народна Република Словенија, Народна Република Босна и Херцеговина, Народна Република Македонија и Народна Република Црна Гора. Народна Република Србија има у свом саставу Аутономну покрајину Војводину и Аутономну косовско-метохијску област.

A. правила за изборе 1945. године

B. устав из 1946. године

C. устав из 1963. године

D. устав из 1974. године

E. Вашингтонски споразум

F. Божићни устав

4	
---	--

	A	B	C	D	E	F
1.						
2.						
3.						
4.						

10. Пажљиво прочитај историјски извор и одговори на постављена питања.

Проглас Хрватског социјално либералног савеза грађанима СР Хрватске

Кроз нашу републику ће проћи „марш истине“ руководства СР Србије. Његов циљ је обзнањен: променити руководство СР Словеније; његове методе су познате: митингом наметнути своју вољу или изазвати изванредно стање и изванредне мере.

Тај марш је већ прошао кроз Косово, Војводину, Црну Гору. Он траје као једина истина и једина правда наше државне заједнице. И нико нема храбрости зауставити га. Југославија је постала његов талац, што значи талац руководства СР Србије и његове самовоље.

Ни сада, када се марш истине креће према Хрватској и Словенији, нико му се не супротставља. Влада осећај немоћи, тескобе. Јер не може се пропустити марш, а не увредити и понизити Хрватску и Словенију.

Зато позивамо грађане СР Хрватске да избегну, да одбију сваки додир с маршом истине и тако онемогуће свако изазивање, вређање или насиље. (...)

10.1. Која политичка опција је донела наведени проглас?

1	
---	--

- A. странка чији је председник напустио изванредни конгрес СКЈ
- B. странка која је прва обновљена након забране 1945. године
- C. странка победница на првим вишестраначким изборима у Хрватској
- D. прва политичка странка основана у Хрватској након Другог светског рата

10.2. На шта се од наведеног односи реченица из прогласа: *Тај марш је већ прошао кроз Косово, Војводину, Црну Гору?*

1	
---	--

- A. на припојење све три наведене јединице Србији
- B. на укидање аутономија свим трима федералним јединицама
- C. на укидање аутономије Косову и Војводини те промену власти у Црној Гори
- D. на промену власти у тим јединицама уз остатак аутономног статуса Војводине

10.3. Како су се у пропаганди вођства СР Србије називали *маршеви истине* описани у историјском извору?

1	
---	--

11. Која од наведених одлука је повезана са заседањем Хрватског сабора из јула 1990. године?

1	
---	--

- A. избор Фрање Туђмана за председника Председништва СР Хрватске
- B. преименовање Хрватске у социјалистичку републику
- C. изгласавање и доношење првог хрватског устава
- D. замена звезде петокраке као симбола хрватским грбом

12. У следећем задатку су понуђене четири фотографије и шест тврдњи из хрватске историје повезане с тим фотографијама. Четири од шест тврдњи нису тачне. Заокружи слово испред четири тврдње које сматраш нетачним.

1. ПРВИ ОПШТИ САБОР ХРВАТСКЕ
ДЕМОКРАТСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ;
И МИ СМО ХРВАТСКА

2. РЕФЕРЕНДУМ ЗА ХРВАТСКУ

3.

4.

4	
---	--

- A. Све фотографије потичу из исте године.
B. Све фотографије потичу из раздобља након Сарајевског споразума
C. Све фотографије приказују догађаје из 1990. и 1991. године
D. Фотографија 4 је повезана с почетком Битке за Вуковар
E. Фотографије 2 и 4 потичу из исте године, али из различитих месеци
F. Фотографија број 1 је настала након утемељења првог демократског сазива Хрватског сабора

13. У ком низу су тачно хронолошки поређани догађаји из Битке за Вуковар?

- A. погибија Благе Задре → пад села Богдановци → пад насеља Лужац → улазак ЈНА у вуковарску болницу
B. погибија Благе Задре → пад насеља Лужац → пад села Богдановци → улазак ЈНА у вуковарску болницу
C. пад насеља Лужац → погибија Благе Задре → пад села Богдановци → улазак ЈНА у вуковарску болницу
D. пад села Богдановци → пад насеља Лужац → погибија Благе Задре → улазак ЈНА у вуковарску болницу

1	
---	--

14. Uz svakog od navedenih političara su navedene tri dužnosti. Jednu od tri dužnosti navedeni političar није вршио. Напиши на празну црту број дужности коју поједини од политичара није вршио.

Стјепан Месић	Милан Бабић	Алија Изетбеговић	Фрањо Туђман
1. први председник Хрватског сабора	1. председник Скупштине Општине Книн	1. председник Председништва СР БиХ	1. председник Председништва СР Хрватске
2. председник Републике Хрватске	2. председник последње владе тзв. РСК	2. босанскохерцеговачки члан Председништва СФРЈ	2. председник Председништва СФРЈ
3. председник Председништва СФРЈ	3. први председник Српске демократске странке	3. први председник самосталне БиХ	3. врховни војни заповедник Оружаних снага РХ

Којим бројем је означена политичка дужност коју наведени политичар није вршио?

4	
---	--

1. Стјепан Месић: _____
2. Милан Бабић: _____
3. Алија Изетбеговић: _____
4. Фрањо Туђман: _____

15. У следећем задатку је понуђено шест тврдњи из раудобља Домовинског рата. Четири од шест тврдњи су тачне. Заокружи слово испред четири тврдње које сматраш тачним.

4	
---	--

- А. Задатак Народне заштите током рата је била заштита цивила од непосредне опасности.
- В. Средином 1992. године Хрватска је збрињавала око 270 000 избеглица из Босне и Херцеговине.
- С. Највећа размена заробљеника је обављена у Неметину код Осијека у августу 1992. године.
- Д. Први предстојник владиног Уреда за избјеглице Републике Хрватске је био Адалберт Ребић.
- Е. Први прогнаници се у Хрватској појављују у лето 1991. године.
- Ф. Пред седиштем УНПРОФОР-а у Загребу је 1993. године изграђен Зид боли.

16. У табели су наведени подаци о уништеним стамбеним објектима у време Домовинског рата. Прочитај податке и одговори на постављено питање.

ОКУПИРАНА ПОДРУЧЈА	НЕОКУПИРАНА ПОДРУЧЈА
? 91%	? 76%
КОСТАЈНИЦА 85%	ДУБРОВНИК 50%
СЛУЊ 84%	ВАЛПОВО 49%

Наведи називе два хрватска града чији подаци недостају у приказаној табели.

_____ и _____

2	
---	--

17. Пажљиво погледај насловнице новина и повежи их са одговарајућом временском одредницом.

4

1. ПАКАО НА ФУДБАЛСКОМ СТАДИОНУ У МАКСИМИРУ И ОКО ЊЕГА;

МРЖЊА, КРВ И СУЗЕ

2. АКЦИЈОМ ПОЛИЦАЈАЦА МУП-а У ПЛИТВИЦАМА ОПЕТ УСПОСТАВЉЕНИ ЈАВНИ РЕД И МИР;

КРВ НА УСКРС

3. ПОКОЉ У БОРОВУ СЕЛУ;

УБИЈЕНО 12 ПОЛИЦАЈАЦА

4. ПРОГЛАШЕНА ХРВАТСКА РЕПУБЛИКА ХЕРЦЕГ-БОСНА

A. пролеће 1990. године

B. зима 1990. године

C. март 1991. године

D. април 1991. године

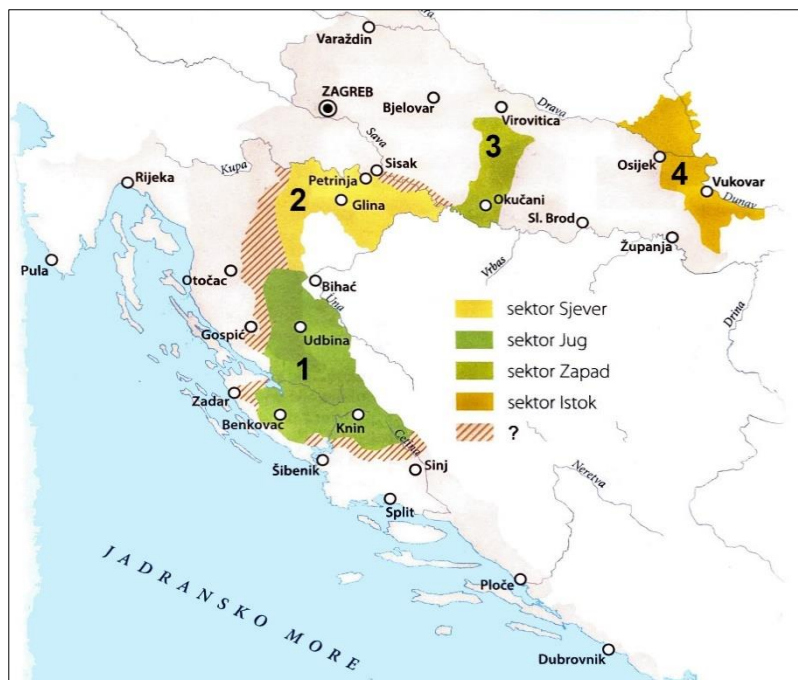
E. мај 1991. године

F. лето 1993. године

G. зима 1993. године

	A	B	C	D	E	F
1.						
2.						
3.						
4.						

18. Пажљиво погледај историјску карту и одговори на постављена питања.

сектор Север, сектор Југ, сектор Запад, сектор Исток, ?

1	
---	--

18.1. Који је заједнички назив за четири сектора (зоне) приказана на историјској карти?

18.2. Како се називала зона означена упитником на историјској карти?

1	
---	--

18.3. У следећем задатку је понуђено пет тврдњи повезаних с историјском картом. Три од пет тврдњи је тачно. Заокружи слово испред три тврдње које сматраш тачним.

3	
---	--

- A. 11 општина које су чиниле темељ Плана Z-4 се налазе на подручјима под 1 и 2.
- B. Део подручја означен бројем 2 је ослобођен у операцији *Медачки џеп*.
- C. На подручју број 1 је била проглашена тзв. САО Крајина.
- D. Подручје под бројем 4 је последње ушло у пуноправни састав Републике Хрватске.
- E. Цело подручје означено бројем 3 је ослобођено у акцији Бљесак.

19. Повежи гардијске бригаде с њиховом улогом у војној операцији Олуја.

Две понуђене улоге означене словом су вишак и не могу се повезати.

Одговоре напиши на празну црту.

4	
---	--

1. 1. гардијска бригада
2. 2. гардијска бригада
3. 5. гардијска бригада
4. 7. гардијска бригада

- A. ослобађање Книна
B. осигуравање црте ратишта у Лици
C. пробијање српских црта на Бановини
D. осигуравање црте ратишта у источној Славонији
E. бригада задужена за ослобађање Окучана
F. спајање с Армијом Босне и Херцеговине

Одговор: _____, _____, _____, _____.

20. Пажљиво погледај сликовни прилог.

САРАЈЕВСКИ КОНТРОЛОП ЛЕТА

20.1. Шта се о рату у Босни и Херцеговини може закључити из сликовног прилога?

- A. Српске снаге су се повукле из Сарајева.
B. Сарајево је под надзором снага Уједињених народа.
C. Сарајево је избегло директну ратну опасност и уништење.
D. Сарајево је под опсадом војске босанскохерцеговачких Срба.

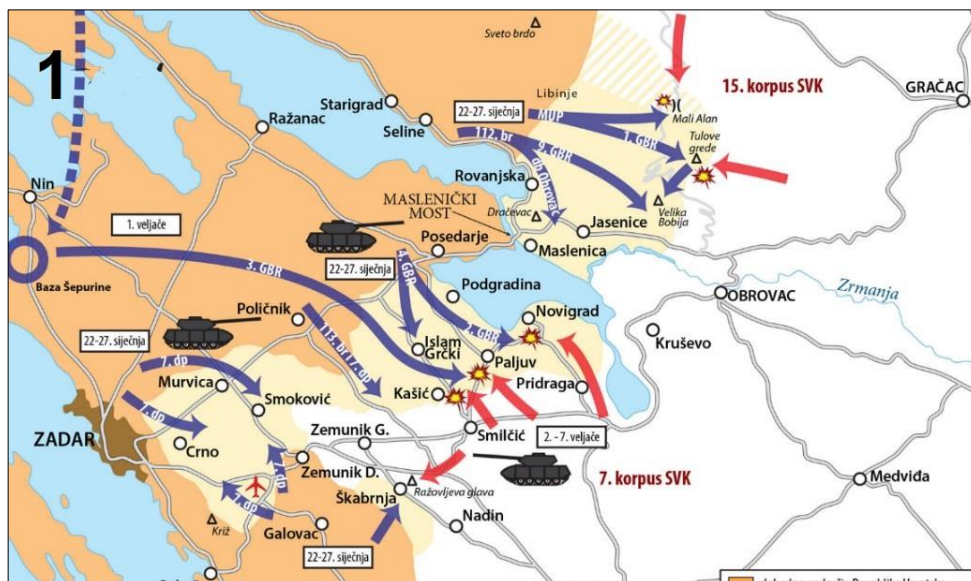
1	
---	--

20.2. Ко је „контролор лета“ са сликовног прилога?

- A. генерал Ратко Младић
B. председник Републике Српске
C. председник Српске радикалне странке
D. председник тзв. Републике Српске Крајине

1	
---	--

21. Пажљиво погледај историјску карту и одговори на постављена питања.

21.1. Која фаза Домовинског рата је приказана на историјској карти?

1	
---	--

- A. почетак 1993. године
- B. почетак 1994. године
- C. почетна фаза операције *Љето '95.*
- D. непосредно након међународног признања Хрватске

21.2. Која је била карактеристика дела операције означене бројем 1 на историјској карти?

1	
---	--

- A. ваздушни десант 1. гардијске бригаде
- B. ваздушни десант 3. гардијске бригаде
- C. тенковски продор 1. гардијске бригаде
- D. падобрански десант 3. гардијске бригаде

22. Пажљиво прочитај историјски извор.

Иако сам ушао код Крлеже непосредно после тога, нисам уопште осетио да је променио однос према мени. Много касније, рекао ми је отприлике овако: Имао сам добру намеру (...) а испало је наопако. (...) Додао је још: Тражили су од мене да и ја потпишем документ, и у томе нисам видео ништа лоше. (...) Расплет је био познат. (...) Крлежа је наиме сам дао оставку на чланство у Централном комитету. Тако је то без велике буке завршено. За време седнице, како се причало, Бакарић је разговарао с Титом о Крлежи. Био је присутан и Мико Трипало. Тито је изгледа желео сачувати Крлежу, на шта је Бакарић рекао да се Мико не слаже. (...) То су ето биле спорне ствари које су стварале нову политичку атмосферу. То је било оно актуелно што ће дати печат непосредној будућности.

22.1. Како се назива документ о ком се говори у историјском извору? (пуни назив)

1	
---	--

22.2. На који догађај се односи ауторов појам „печата непосредне будућности“?

1	
---	--

- A. на развој МАСПОК-а
- B. на обрачун с информбироовцима
- C. на доношење устава из 1963. године
- D. на доношење устава из 1974. године

23. Пажљиво прочитај историјски извор.

Члан III

Стране поздрављају и подупиру постигнуте договоре о разграничењу између два ентитета, (...) како је изложено у Споразуму из Анекса 2. Стране ће у целости поштовати и доприносити испуњењу обавеза преузетих у складу с тим споразумом. (...)

Члан X

Савезна Република Југославија и Република Босна и Херцеговина признају једна другу као суверене независне државе унутар њихових међународних граница. (...)

Члан XI

Овај Споразум ступа на снагу с његовим потписивањем.

Скloпљено у Паризу, дана 14. децембра 1995. на босанском, хрватском, енглеском и српском језику, с тим да је сваки текст једнако веродостојан."
Потписници Општег оквирног споразума су, према редоследу потписивања,
за републику БиХ (...)
за републику Хрватску (...)
за Савезну Републику Југославију (...)

23.1. Како се назива споразум чији су делови наведени у историјском извору?

1	
---	--

23.2. Наведи називе два ентитета споменути у тачки III наведеног споразума.

_____ и _____

2	
---	--

23.3. Каква је била војна ситуација на хрватском простору у време потписивања наведеног споразума?

- A. Хрватско Подунавље није било у целости мирно реинтегрисано.
- B. Хрватска је војно ослободила Барању и западни Сријем.
- C. Хрватска војска се налазила непосредно пред Бањом Луком.
- D. Хрватска је била у потпуности територијално целовита.

1	
---	--

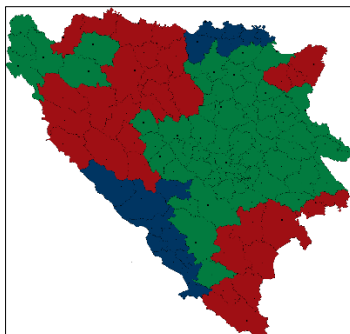
24. Пажљиво погледај историјске карте и одговори на постављена питања.

1

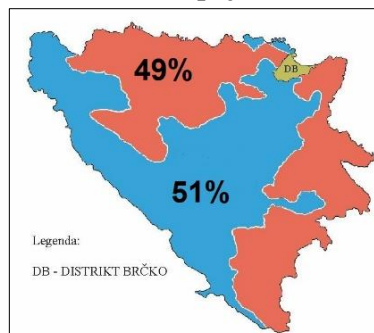
број 1

број 2

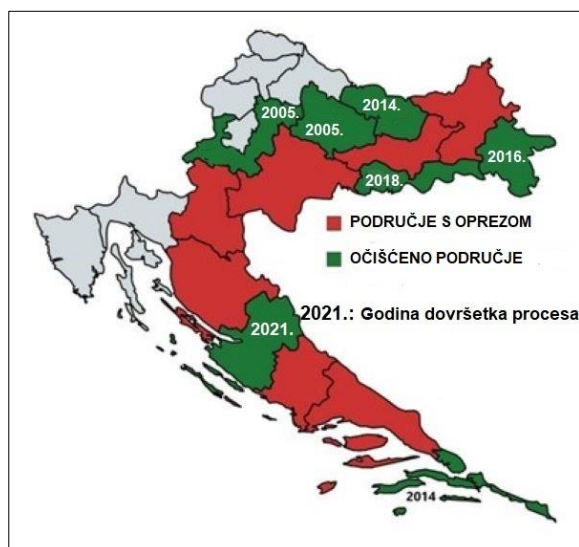

број 3

Којим бројем је означена подела БиХ успостављена након усвајања споразума из претходног задатка?

25. Пажљиво погледај историјску карту.

ПОДРУЧЈЕ С ОПРЕЗОМ

ОЧИШЋЕНО ПОДРУЧЈЕ

2021: Година довршетка процеса

1

Шта је приказано на историјској карти?

- A. процес мирне реинтеграције
- B. подручје са српском већином према Плану Z-4
- C. процес уклањања минско-експлозивних средстава
- D. уклањање порушених објеката након тзв. балван-револуције